

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsacega meseca, in stane vse leto 3 gold., pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo. — Naročnina in oznanila pošiljajo se založništvu v Milic-evo tiskarno v Ljubljani.

Štev. 15.

V Ljubljani, 1. avgusta 1883. l.

XXIII. leto.

Ukaz ministra za uk in bogočastje

z 8. junija 1883. l. št. 10618., da se izpelje postava z 2. maja 1883. l., drž. zak. št. 53., s katerim se prenamejajo nekatere določbe postave dné 14. maja 1869. l., drž. zak. št. 62.

(Dalje in konec.)

V. (K §. 21. te postave.)

Da se po jedni strani predpisan splošni učni smoter doseže, po drugi strani pa udeleženi zboljša ali za nekaj časa odvrne breme, katero jim nakladajo pomnoženi šolski troški in prizadeva beganje njih gospodarskih razmer, se je treba zastran šolskih olajšav držati naslednjih pravil:

1. Olajšave o šolskem obiskovanji se morejo deliti le na splošnih ljudskih šolah otrokom, ki so bili v šoli poučevani celih 6 let.
2. Na jedni in isti šoli se more v šolskem obiskovanji deliti le jedna odločena vrsta olajšav.
3. Poučevanje ne sme popolno prenehati ne v 7., ne v 8. letu.
4. Poučevati se ima le v dnevih med tednom.
5. Učitelj ni dolžan poučevati višej od 30 ur na teden.
6. Ako se privolijo šolske olajšave le posameznim otrokom ali otrokom celih šolskih občin in se ti otroci ne poučujejo v posebnih, od drugih učencev odločenih oddelkih, tako olajšanje o šolskem obiskovanji poprek ne sme več iznašati, nego polovico navadnega (normalnega) učnega časa.

Šolske olajšave, ki dalje segajo, smejo se dovoliti izjemno le posameznim otrokom iz vzrokov posebnega ozira vrednih, ako je po meri pridobljenih vednosti zagotovljeno, da se doseže splošni prepisan učni smoter.

Ne izključevaje druge mogoče slučaje (kombinacije), prikažejo se potem naslednje olajšave o šolskem obiskovanji:

- a) Obiskovanje šole zimskega poluletja, popolno oproščenje poletenskega poluletja.
- b) Obiskovanje šole ob šterih dneh v tednu (celodnevno ali poludnevno po šolski uravnavi) v treh zimskih polletjih (čez 14. leto, tedaj tudi na 9. starostni stopinji od začetka šolske dolžnosti), popolno oproščenje mej poletenskim polletjem.
- c) Obiskovanje šole ob treh dneh v tednu (celodnevno ali poludnevno po šolski uravnavi) mej celim 7. in 8. šolskim letom.
- d) Obiskovanje šole mej celim 7. in 8. šolskim letom poludnevno, kadar imajo drugi otroci celodnevni pouk.
- e) Redno obiskovanje ves čas mej 7. šolskim letom; na teden tri ure poučevanja mej zimskim časom v 8. šolskem letu (brez razločka šolske kategorije).

7. Ako se otrokom celih šolskih občin privoli šolsko polajšanje, in če se dotični otroci poučujejo v posebnih oddelkih, ločenih od drugih učencev, ne sme število poučnih ur na teden (mej časom šolskega obiskovanja, kakor je to naznanjeno v točki 6.) manje biti, kakor tistih ur, ki se dobé, ako se število poučnih ur na teden, ki so prepisane v vzornih učnih črtežih, enakomerno razdeli na starostne stopinje, ki so zastopane v dotičnem oddelku ali razredu.

V tistem času mej šolskim letom, mej katerim otroci dveh gornjih najviših starostnih stopinj v šolo ne hodijo, imajo se drugi učenci poučevati v tistem številu ur, ki je naznanjen v vzornih učnih črtežih za vseh osem starostnih stopinj. (Glej pristavek temu ukazu!)

8. V krajih, kjer je več splošnih ljudskih šol, kjer se dovoli posameznim otrokom jeden in isti način olajševanja šolskega nauka (točka 6.), lahko se dotični otroci raznih šol združijo v jedni šoli v skupno poučevanje.

9. Da se dobé posameznim otrokom šolske olajšave, imajo za to prositi stariši ali njih namestniki pri krajnem šolskem svétu in za to navésti vzrokov obzira vrednih. Ta poroča okrajnemu šolskemu svétu in stavi nasvèt, na kak način bi se dalo privoliti šolsko olajšanje. Okrajni šolski svèt razsodi o ti prošnji, in če jo usliši, pové tudi, na kak način se ima olajšati šolsko obiskovanje.

10. Da se otrokom celih šolskih občin po selih zadobé šolske olajšave, imajo za to prositi zastopi vseh všolanih občin pri okrajnem šolskem svétu ter predložiti zapisnik o dotičnih sklepih občinskega odbora; ti občinski sklepi imajo tudi obsegati način kolikost (mero) šolskih olajšav. Okrajni šolski svèt predlaga to prošnjo sè svojim mnenjem deželnemu šolskemu svétu v razsodbo.

Ako se občinski sklepi zlagajo v tem, kar se tiče šolskih olajšav, ima se prošnja privoliti, ako ni zoper zgoraj navedena določila (točka 1. do privz. 7.).

Ako se občinski sklepi ne zlagajo v tem, na kak način in koliko se ima privoliti šolskih olajšav, ali pa se ti ne zlagajo z omenjenimi določili, ukrene deželna šolska oblast način in kolikost olajšave.

Ako pa ne prosijo vse všolane občine, ampak le ena ali njih več za šolske olajšave, tako pa o tem razsoja okrajni šolski svèt takisto, kakor o prošnji posameznih starišev (točka 6. in 9.).

11. Ako pa dobivajo otroci dveh najviših starostnih stopinj prikrajšan pouk v posebnem oddelku od drugih odločenem, ima za ta oddelek okrajni šolski svèt sestaviti poseben učen črtež in ga predložiti v odobrenje deželni šolski oblasti. Pri tem gre gledati posebno na prihodnje življenje pri otrocih.

12. Čas za poučevanje posebnega oddelka (točka 7.) za šolsko mladež, ki spada mej zadnji dve starostni stopinji, določi krajni šolski svèt.

13. Ako je tako uravnano, da se otroci dveh najviših starostnih stopinj poučujejo v posebnem od drugih ločenem oddelku, tako so obvezani vsi otroci teh starostnih stopinj, da se udeležé tega nauka, in šolsko obiskovanje je strogo nadčuvati. Posameznim teh otrok sme krajni šolski svèt dovoliti, da se po vsem ali le po nečem, udeležé nauka, ki je odmenjen za šesto starostno stopinjo; to se ravna potem, koliko je prostora za to praznega.

VI. (K §. 23. postave.)

Obiskovanje strokovnih šol ali tečajev (godbenih šol, jezičnih šol, gospodarskih ali obrtnih tečajev, strokovno-risarskih in obrazilskih šol i. dr.) je dovoljeno šolskim otrokom le s tem pridržkom, da jih to ne zadržuje, redno obiskati ljudsko šolo.

Ako so obrtne ali gospodarske šole ali tečaji tako vravnani, da nadomestujejo šolsko poučevanje, oproščeni so otroci obiskovanja ljudske šole. O tem gre razsoditi deželni

šolski oblasti, ki se ozira pri tem, kako so uravnane dotične šole in tečaji strogo držé se načela, da si mora vsak šolski otrok prisvojiti naj potrebniših vednost, ki so: verouk, branje, pisanje in številjenje.

VII. (K §§. 29., 30., 32. postav.)

Določila osnovnega statuta izobraževališča za učitelje in učiteljice dné 26. maja 1874. l., št. 7114., ostanejo veljavna s temi premembami:

1. Za vzprejem v I. tečaj je dokazati, da bode gojenec pri začetku šolskega leta dovršil 15. leto.

Deželne oblasti se s tem pooblaščajó, da smejo, dokler se kaj družega ne ukaže, iz vzrokov obzira vrednih pregledati starost največ za šest mesecev (§. 14. osnov. statut).

2. Pri vzprejemni skušnji je dokazati pridobljeno spretnost v risanju po predloženih risarijah, oziroma pri deklicah ono za ročna dela z ženskimi ročnimi deli.

Pri vzprejemni skušnji je tudi gledati na to, koliko da je prosivec v godbi izvežban, ali ima kaj godbenega sluha in čuvstva za glasbo in je upati, da bode kaj napredoval v godbi in zarad tega ozira vreden.

Pri enakem izidu vzprejemne skušnje gre prednost tem, ki so po postavi zadost stari.

Gojenci, kateri so v treh mesecih, ko so bili vzprejeti v I. tečaj, po mnenji učnega osebja pokazali svojo nesposobnost, imajo se odpraviti (§. 15. osn. statuta).

3. V verouku gre poučevati tudi v III. in IV. letu po dve uri na teden, posebno gre pa gledati na specielno metodiko verskega pouka po ljudskih šolah (§§. 17. in 38. osn. statuta).

4. Pri pouku v pedagogiki na učiteljiščih gre gojence seznaniti tudi z osnovo otroških vrtov, tako tudi z vzgojo in vzgojišči za нравno zanemarjene otroke (§. 18. osn. statut).

5. Kar se tiče poučevanja v godbi s posebnim ozirom na cerkveno godbo, ostane veljaven ministrski razglas z dné 2. februarija 1882., št. 1811.

Pri pouku v petji gre gledati tudi na cerkveno pesen (§§. 30. in 44. osn. statuta).

6. Ker se pouk v godbi prenareja in ta preosnova napreduje, se imajo tudi obrazci za spričevalo prenarediti tako, da se v vrsto zapovedanih naukov in precej za prostim risanjem navedó ti-le predmeti: splošen pouk v godbi in petji, „gosli“, „glasovir“ in potem „orgle“ oziroma zviranje na teh strojih.

VIII. (K §. 38. postav.)

Predpisane preizkušnje za učitelje na splošnih ljudskih in meščanskih šolah ostanejo veljavne; prenarediti se ima to-le:

1. Učiteljska sposobnost za splošne ljudske šole in za meščanske šole se ne more zadobiti ob jednom in istem dnevu za preizkušnje (§. 4. ukaza za preizkušnje z dné 5. aprila 1872. št. 2845.).

2. Kdor hoče pripuščen biti k učiteljski preizkušnji, mora vložiti prošnjo, katero je sam spisal, okrajni šolski oblasti.

V prošnji gre natanko povedati, ali hoče kandidat izprašan biti za splošne ljudske šole, ali za meščanske šole in pri kateri komisiji.

3. Prošnji za privoljenje k skušnji za splošne ljudske šole se pridene:

a) Kratek popis življenja in izobraževanja.

b) Spričalo zrelosti pridobljene na kakem učiteljišči.

c) Dokaz praktičnega službovanja najmanj dveh let (v Galiciji za kandidate, v Dalmaciji za kandidate in kandidatnje najmanj po 3 leta) na kaki javni šoli, ali taki, ki imajo pravico javnosti. Tisti, ki niso hodili v javna učiteljišča, morajo priložiti spričalo o telesni sposobnosti.

Iz uzrokov obzira vrednih oproščajo se spričala zrelosti osebe, ki so z dobrim uspehom bile na pomožnih službah v ljudski šoli. A tega sme oprostiti le naučni minister (§. 7. ukaz za preizkušnje z dné 5. aprila 1872. l.).

4. Prošnji za meščansko preizkušnjo se ima priložiti:

a) Kratek popis življenja in učenja.

b) Spričalo učiteljske sposobnosti za splošne ljudske šole.

c) Dokaz praktičnega službovanja najmanj treh let (v Galiciji za kandidate, v Dalmaciji za kandidate in kandidatkinje najmanj štirih let) na ljudski šoli ali na kaki drugi učilnici.

5. Šolska vodstva imajo prošnje za pripuščanje k preizkušnji učiteljske sposobnosti s poročilom poslati predstavljeni okrajni šolski oblasti, ako so bila priložena potrebna postavno prepisana spričala in dokazi, ozira se ona na uporabo prosilcev pri šolskim poučevanju in razsoja, ali jim gre dovoliti meščansko preizkušnjo, ako se privoli, pa to obznani dotični komisiji izročevaje ji pisma.

Službene izjave o uporabi kandidatov se ne vračajo, marveč hraniti jih gre pri spraševalni komisiji.

6. Kandidatje za preizkušnjo, ki niso (zdaj) v šoli v službeni uporabi, imajo pravilno spisano prošnjo (točka 2. — 4.) priloživši službena spričala, predložiti neposrednje pri tisti okrajni šolski oblasti, kjer so zadnji čas bili v službi, ta (okrajna šolska oblast) razsodi, ali jim gre dovoliti skušnjo; ako se dovoli, naznani to spraševalni komisiji, izročevaje ji pisma (akte).

7. Preizkušnja za meščanske šole obsega le nauke, ki spadajo k odbrani skupini.

Učiteljska sposobnost za poučevanje v krščanskem nauku, pridobljena za splošne ljudske šole, velja tudi za meščanske šole. (§. 6. ukaza za preizkušnje z dné 5. aprila 1872. l.)

8. Spraševalci, postavljeni za verska izpraševanja, imajo sedež in glas v spraševalni komisiji in določivni glas takrat, kadar gre za splošne zadeve pri preizkušnjah ali za njih nauk.

Kako se je obnesla preizkušnja iz veronauka, to imajo določiti spraševalci in komisarji, katere je imenovala dotična cerkev ali verska družba za spraševanje iz veronauka. Ravnatelj spraševalne komisije ima tudi gledé metodične obravnave gledati pazljivo na verouk in svojo razsodbo izreči cerkvenim zastopnikom.

Na priznanje učiteljske sposobnosti v drugih spraševanjskih naukih nimajo ti spraševalci in komisarji nikakega vpliva (§. 10. navoda za spraševanja z dné 5. aprila 1872. l.)

IX. (K §. 41. postave.)

Deželna šolska oblast sme kandidate, ki so si pridobili učiteljsko sposobnost za srednje šole, pripustiti k preizkušnjam za splošne ljudske šole, ali pa tudi za meščanske šole, ne da bi tirjala od njih dokazov, potrebnih po odstavku VIII., točka 3. in 4., b in c.

Pri taki skušnji imajo kandidatje le dopolniti skušnjo iz tistih naukov, iz katerih ne dokažejo učiteljske sposobnosti za srednje šole.

Taki kandidatje morajo se vender stalno na ljudsko šolo umestiti le takrat, ako so bili najmanj jedno leto po tem, ko so dobili spričalo učiteljske sposobnosti, v službi na kaki javni ljudski šoli, ali na kaki zasebni ljudski šoli, ki ima pravico javnosti.

Ta pogoj za nameščenje se mora v učiteljskem spričalu določno omeniti.

X. (K §. 46. postave.)

Prihodnje deželne učiteljske konference bodo le šesto leto od časa, ko so bile zadnje učiteljske konference.

XI. (K §. 48. postave.)

Pri umeščenju šolskih vodjev je gledati:

1. Za časa, ko postane veljavna postava z dné 2. maja 1883. l., drž. zak. šte. 53., morejo postati šolski vodje le učeniki, ki dokažejo sposobnost za poučevanje v verouku tistega veroizpovedanja, kateremu pripada večina učencev dotične šole po premeru preteklih

pet šolskih let. Ako pa pri kaki šoli ni mogoče določiti tega, ali da je šola še premalo časa ali iz kakih drugih vzrokov, naj se za podlogo vzame popisovanje šolskih otrok.

Dokaz za sposobnost poučevanja v verouku se dokaže z učiteljskim spričalom (§. 38. postave 2. maja 1883. l., drž. zak. 53.), pridržaje misel, da kandidat za službo šolskega vodja, odkar je dobil učiteljsko sposobnost, svoje vere ni izpremenil.

Učitelji, ki so dobili učiteljsko sposobnost pred 1. oktobrom 1872. l., t. j. pred dnevom, ob katerem je veljavo zadobila postava za učiteljske preizkušnje z dné 5. aprila 1872. l., drž. zak. šte. 50., so sposobni poučevati v krščanskem nauku pod zgoraj omenjenim pridržkom (učitelji, po starem načinu sprašani, so bili tudi sposobni za poučevanje v verouku, ker so bili navadno v tem tudi izprašani).

Učitelji, ki so bili izprašani po izpraševanjski postavi z dné 5. aprila 1872. l. so sposobni za poučevanje v verouku pod zgoraj omenjenim pridržkom le takrat, ako je to določno povedano v spričalu učiteljske sposobnosti ali v napredku (izidu) dopolnilnega izpita (ministrski razglas z dné 30. septembra 1875. l., šte. 829.).

2. Kadar se razpiše služba šolskega vodja za umeščenje, se služba kot taka določuje, naznani se kategorija ljudskih šol in zahtevati se ima dotični dokaz po premeru veroizpovedanja večine učencev. Sicer se je pa pri nameščenju šolskih vodjev držati, kakor dosihmal določil, ki se tičejo pravnih razmer učiteljstva na javnih ljudskih šolah.

3. Zdaj nameščeni šolski vodje ostanejo tudi, ako nimajo zgoraj omejene sposobnosti v službi, in imajo dotično zmožnost dokazati le takrat, kadar prosijo druge službe za vodja.

Šolskim oblastim se ukaže, delati na to, da se takoj izvrše ti ukazi gledé na §. 75. postave z dné 2. maja 1883. l., drž. zak. šte. 53., v dotičnem upravnem okrožji.

Poučilo šolskim oblastim in šolskemu nadzorništvu.

Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ je dobilo kot dodatek k ukazu gospoda ministra za bogočastje in uk z 12. jun. t. l. to-le pismo:

„Slavnemu uredništvu pošiljam sledeči višji ukaz s prošnjo, da bi ga vzprejelo v svoj cenjeni list.

V Ljubljani, v dan 24. jun. 1883. l.

C. k. deželni predsednik:

Winkler l. r.

Preloženi ukaz se glasi:

Njih Vzvišenost gospod minister za bogočastje in uk je z ozirom na izpeljavni ukaz k postavi z 2. maja t. l., drž. zakon. šte. 35., v poučilo šolskim oblastim in šolskemu nadzorništvu in v daljše razjasnenje sè slavno odloko z 12. jun. t. l., k šte. 10618, razglasil naslednje:

Imenovana postava ne izpreminja zdanje šolske sisteme in ima le namen, kakor je vlada mej obravnavami v zboru večkrat poudarjala, odpraviti pomanjkljivosti, ki so se pokazale za časa državne šolske postave s 14. maja 1869. l., in gledati na gospodarske potrebe pri ljudstvu toliko, kolikor se to strinja z nalogo šolskega izobraževanja.

Napovedana revizija učnih črtežev za razne vrste splošnih ljudskih šol (ukaz za izpeljavo I. k §. 3.) dotičnih učnih smotrov v večini in celoti ne bode izpreminjala. Skušnje, pridobljene v teku let, naj pa vodijo tje, da se odvzame otrokom na spodnji in srednji stopinji šolske starosti nekoliko bremena, ki jih preveč obtežuje; to se doseže s tem, da se nauki namenu primerno odberó in učna tvarina prikladno razdeli; s tem se ima odpraviti naopaka, ki se je pri mnogih šolah pokazala, da mora primeroma veliko število sicer zdravih in pravilno razvitih otrok razred ponavljati. Posebno pa je paziti pri odberi učne tvarine za otroke dveh najvišjih starostnih stopinj, ker pri tem gre gledati na praktične potrebe prihodnjega življenja pri šolski mladini.

Naredba zastran poludnevne in celodnevne pouka (k §. 7. izpeljavnega ukaza) daje šolskim oblastim prosteje gibanje, ki presega dotične določbe šolskega in učnega reda, in zaradi tega je moči, da se privoli poludnevno poučevanje in se s tem ustreže krajevnim razmeram in potrebam.

Zastran zavodov in učnih tečajev, katerih omenja postava v §§. 10., 59., odstavek 2.; in 62., odstavek 2., veljajo dozdanji ukazi tudi zanaprej, a bistveno in načelno se premení to, da ima deželna postavodaja osnovati in vzdržati tudi te zavode in učne tečaje. Deželne šolske oblasti bodo tedaj pazile na to, ako se pokaže dotična potreba, ki se ravna po napredku in razvoju splošnega ljudskega šolstva, porazumevale se bodo zaradi tega z deželnimi odbori in od časa do časa stavile potrebne nasvete do šolskih oblasti.

Realne šole so imele pri svoji osnovi tudi nalog, da izobrazijo na srednji stopinji za obrtniška dela, ali odkar je osnovana državna ljudska šola, so bile prenavljene tako, da veljajo v splošno omlaganje in pripravljavno izobraženje za više strokovne šole, ostal je presledek v šolskem organizmu, kateri se ima popolniti z ozirom na druge razmere, ki so se mej tem časom spremenile pri šolski uredbi s tem, da se primerno prenašajo in povzdignejo meščanske šole (izpeljavni ukaz IV. k §§. 17., 18. in 19.). Meščanska šola ima za ta stan, kamor se obrnejo otroci, ko dovrše šolsko dolžnost, podeliti potrebno splošno izobraženje, in gledati tudi na posamezne potrebe, kakor to obrt in način preživenja v kraju in okraji zahteva.

Po taki uredbi bode meščanska šola ob enem tudi pripravljala k vstopu v strokovne šole. Tudi učenec, ki bode iz meščanske ali iz najvišje kategorije ljudske šole prestopil v izobraževališče za učitelje, bode sam po svojem učenju uspešno spoznaval smotre pri poučevanju v ljudski šoli.

Da se doseže namen postave, morajo pri napravi in opravi vsake posamezne meščanske šole zdatno sodelovati vsi bližnji službeni krogi, in ozirati se je zraven na obrtniške in kmetijske koristi, vendar tako, da se ne prezirajo pedagoško-didaktična pravila pri poučevanju v ljudski šoli.

S tem, da se meščanska šola more s splošno ljudsko šolo vsake kategorije združiti, bode se število meščanskih šol lažje kakor do zdaj množilo, in pričakuje se, da zaradi svrhi primerno uravnanih meščanskih šol ne bodo učenci tiščali toliko v spodnje razrede srednjih šol. (Dalje prih.)

Ženska vzgoja.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

14.

„Mladi star'ga več ne sluša,
Stari mlad'ga še spoštuj!
Moj Bog, kaj še človek skuša,
Svet pa je če dalje huj.“
Národná.

Še na drug način se pokvarijo otroci, da postanejo nepokorneži. Premnogi stariši imajo jako abotno navado, da obdaré otroke z majhnimi darili, ako so pridni in ubogljivi. Dostikrat slišimo rekati stariše otrokom: „Ako bodeš priden, boš dobil krajcar.“ S to obljubo menijo otroke navdušiti, da izpolnujé z radostjo njih povelja. Toda to je zelo škodljivo.

Najprvo ali od začetka je otrok pač zadovoljen z enim krajcarjem; ali pozneje užé tirja dva, potem tri, štiri in še več krajcarjev. In ako ne bomo mogli mu jih dokladati, zgodilo se bode kmalu, da nam bode odrekel pokorščino. — In čemu tudi kupovati njegovo pokorščino s krajcarji! Čisto naravno je, da nas otrok mora ubogati. Ali ni užé dovolj, da mu dajemo hrano, stanovanje, obleko? Čemu delamo in se trudimo mi? Za nič družega, nego za svoj vsakdanji kruh, obleko in stanovanje. Vender otrok naj bi še vrh temu kaj dobival?

Tudi ne obdarujejo stariši otrok vselej iz proste volje, dostikrat so celó prisiljeni ravnati tako. Ako začno čutiti, da otroci več z radostjo ne izpolnujé njih ukazov, ako vidijo, da se je src otroških polastila nekaka neprijaznost do njih, zatekó se k darilom. Hoté tedaj kupiti si ubogljivost, ljubezen in prijaznost otroško. Gorjé jim! S tem pokvarijo le še bolj otroke. Ljubezen, kakor tudi ubogljivost se ne dá kupiti; ona naj izvira iz čisto nesebičnih virov.

Namestu da bi odtegnili takim otrokom tudi svojo ljubezen; namestu da bi pokazali neubogljivemu otroku vso svojo ostrost in resnobo, se mu laskajo z darili. Naravno je le, da se strup odpravi s strupom.

Marsikateri skrbni in ljubeči materi, marsikateremu slabemu očetu vender bi kar počilo srce, ako bi moral le enkrat žalo besedo reči otrokom. Toda pomislimo le, da tudi otrokom ne počí srcé, ako nas tolikokrat z namenom razžalijo, da jih dostikrat čisto malo briga, ako se hudujemo nad njimi. In stariši naj bi le gladili nežnost otroško! A mnogi očetje in matere so užé taki, da si pusté prej izpuliti vsé lase z glave, preden skrivé en las svojemu otroku.

In ni jih malo takih očetov in mater. Ali otrok ne ostane vedno v njih varstvu. To je ravno njegova sreča ali tudi nesreča. Dobro je, da imajo učitelji v ljudski šoli, v katero mora vstopiti, užé vsa druga načela. Užé učitelj, kateremu sicer velí postava, da ima biti jako ljudomil i. t. d., — užé učitelj si ne pustí ruvati las z glave. Pač si marsikatero razvajeno dete ne more razjasniti tega. Ali to je dobro. Učitelj je takemu otroku res prvi vodnik in pripravljalec za življenje. In s časom se privadi otrok na njega. Slednjič ga spoštuje, in sicer spoštuje mnogo bolj, nego svoje stariše. Naj rekó človekoljubi in vsi enaki pedagogiči kar hočejo, nekaj strahú mora imeti vender le otrok pred onim, kogar uboga. Z golo ljubeznijo ne bodeš si pridobil nikdar pokorščine.

Rad bi navedel tñ nekatere vzglede iz svoje lastne izkušnje; a rekel bi mi morda kdo, da se hvalim. Tedaj raje molčím.

Ali kar sem omenil o učitelju, to vender ne veljá tudi o učiteljici. Ravno to je nesreča premnogih otrok, da pridejo v roke neizkušenim učiteljicam. Za Boga, kaj naj začénja slabotna ženska s sto ali še več učenci! Z malimi je dostikrat prelubeznjiva, — in to je naopačno; in s starejimi si največ ne zna pomagati drugače, kot da je tudi mehka z njimi. In to je vender še bolje, nego če je huda.

Nekatere ženske so rade preširne in celó predrzne, ter mnogo tirjajo od moškega spola.

In kaj sledí iz tega? — Ne prizanašajmo svojim hčeram, ako so se pregrešile kdaj zoper naša povelja; ne laskajmo se jim, ne dajajmo jim potuhe in nikake prednosti pred dečki. Ne dajajmo jim tudi priložnosti, da se cenijo za kaj višega, za kaj izbornjšega, nego so v resnici. Obnašajmo se vedno tako, da bodemo v njenih očéh stali visoko nad njo, bodimo ji vzgled vsemu dobremu, bodimo resni, bodimo strogi z njo ako je treba; bodimo tudi prijazni, a nikdar premehki, in ne bode nam treba tolikokrat ponavljati zapovedi: „Spoštuj očeta in mater, da bodeš dolgo živel, in ti bode dobro na zemlji!“

(Dalje prihodnjič.)

Kranjske šole in Habsburžani, njihovi pospeševalci.*)

Za občo ljudsko naobraženost neprecenljivi vpliv šol prikazovati se je jel še le tedaj, ko je potegnila država ves javni pouk v svoje področje. Zgodilo pak se je v Avstriji to še le proti koncu minulega stoletja; dotlej smatrale so se šole zavodi, kateri niso državi do malega nič na mari; samostani, grajščaki, okraji itd., urejajo naj si jih, kakor in kadar se jim zljubi, ter jih vzdržujejo sami. Vsled tega so bile šole pač skoraj zasebni zavodi, in največkrat cerkvene služabnice, ker tudi po protestantih osnovane šole bile so v prvej vrsti namenjene v podporo protestantovske cerkve.

Gledé šol zaostala ni Kranjska za družimi pokrajinami slovanskimi. Da si tudi so srednjeveška poročila o njih jako skromna, vender je nedvomno, da so kranjski stanovi radi in vselej žrtvovali se za šole. Že za Rudolfa I. imela je Ljubljana šolo, a ne vé se nič natančnejega o nji; poznan nam je le jeden njenih učiteljev, *Jakobus scholasticus*

*) Ta zanimljivi sestavek ponatisnemo iz „Letnega poročila višje realke v Ljubljani za 1883. l.“. Uredn.

Laibacensis.¹ Da so imeli kranjski samostani dobro urejene šole, je skoro nedvomljivo, da si tudi se dà to dokazati le o loški šoli, kjer pak je tudi samo učiteljevo imé poznano: *Volflinus scholasticus*. Mej kranjskimi mesti odlikoval se je v srednjem veku važni Kamnik s svojo šolo. L. 1395. dal je kamniški župnik „*Otto der Stüppel*“ kamniški cerkvi v dar „vrt pri šoli učitelju v užitek“.² Jednako častno mesto mej kranjskimi kraji zavzema Ribnica. Ondotna šola imela je več razredov; Burkhard Zengg, župan v Memingu na Švabskem, obiskoval je okoli l. 1407. to ribniško šolo v svojih mladih dneh celih sedem let.³

Ljubljanska šola pri Šenkavcih se je tekom časa zaradi zanikrnosti in mlačnosti meščanov in šenkavskih župnikov opustila. Vsled prošnje župnika šenpeterskega Haugenreutterja in mestnega sveta dovolil je vojvoda Ernst Železni l. 1418., naj se stara, opuščena šola zopet otvori ter se zanjo sezida novo poslopje. Mimo branja in pisanja učilo se je v njej tudi cerkveno petje.⁴ Napredovalo se je tako dobro in vpisovalo se je vanjo toliko dijakov, da je primanjkovalo prostora in je mestni zbor prosil l. 1534. ljubljanskega škofa, naj prepusti v svoji palači jedno sobo za šolo.⁵ Kranjski stanovi obračali so šolam vso svojo pozornost ter osnovali po vsej deželi obilo začetnih (partikularnih) šol, ki pak so jele v prvem stoletju novega veka propadati in se opuščati. Cesarju Ferdinandu I. je bilo mnogo do tega, da se ta mlačnost zapreči, in l. 1551. povdarjali so njegovi uradniki v kranjskem deželnem zboru veliko pomanjkanje duhovnov zaradi opuščenja nižjih šol ter zahtevali, naj se osnujejo po vsej deželi. Ker pak bi bili stroški za deželo preveliki, obrnili so se do poslancev mest in trgov, naj tudi oni pripomorejo k temu. Zanimivo je, da se je vlada sama ponudila za sestavo pripravne knjige, da bi bil pouk povsod enakoličen in bi se mladina z nepotrebniimi ali celó sumnivimi knjigami ne preveč obteževala. Višjih šol v deželi takrat še ni bilo, ker so hodili celo bogoslovci na Dunaj ali pak še rajši na inozemska vseučilišča. Da se zlasti to poslednje zabrani, osnoval je Ferdinand I. na Dunaji poseben kolegij ter obljubil, dijake po vsej moči podpirati. Zahteval je, naj pošlje Kranjska vsako leto po 50 — 60 štipendijatov, po 15 let starih, na Dunaj, kjer naj se uče bogoslovja pet let, stroški pak naj bi se jemali iz cerkvenih dohodkov, kar jih preostaja čez vzdrževanje farnih in partikularnih šol.⁶

Tako zgodaj uže potegnili so se avstrijski knezi za kranjsko šolstvo, toda kranjski stanovi jih pri tem niso marali podpirati. Duhovščina je odgovorila, da storí za šole uže sedaj vse, kolikor ji je mogoče, ter da pošilja uže štipendijate na Dunaj. Jednako se je glasil odgovor mest in trgov, in tudi druga gospoda po deželi ni imela novcev za šole, kakor jih je želel cesar Ferdinand I.

Uzrok tega zanikanja pa ni tičal v denarnih zadregah, ampak drugej. Nova protestantovska vera razširila se je namreč dotlej že po vsej deželi. Zastonj jo je potiskal Ferdinand I. vun. Ko pak se ji ni mogel več ustavljati in je moral dovoliti osnovo nove latinske protestantovske šole v Ljubljani, bilo je tekoj novcev zanjo dovelj. Otvorila se je vsled Trubarjevega prizadevanja l. 1563. pod vodstvom Leonharda Budine, učitelja latinščine na prejšnji katoliški šoli. Ker pak je bil mož slaboten, šel je l. 1566. v pokoj († 1573.) in sledil mu je Bohorič do l. 1582. A tudi ta se je postaral in poklical se je iz Tübinga v Virtembergu bistroumni pisatelj in poet Nikodem Frischlin. A ta nemirni, z vsem svetom prepirajoči se učenjak ostal je le dve leti na Kranjskem. Naslednik njegov v ravnateljstvu je bil Jakob Prentelius.

¹ Mittheil. des hist. Ver. für Krain. 1863, 34.

² Mittheil. 1864, 94.

³ Ibid.

⁴ Klun, Diplom. Carn. Mittheil. 1855, 24.

⁵ Dimitz, Gesch. Krains II. 302.

⁶ Mittheil. 1867, 44 in 45.

Protestantovska latinska šola imela je v početku 4 razrede; prvi razpadal je v 3 dekurijske. Frischlin preustroji jo je v pet razredov. Zaradi pomanjkanja prostora se ne moremo spuščati v natančnejši njeni popis ter omenimo le najvažnejše njene strani. (Dalje prihodnjč.)

Knjiga Slovénka

v

dobah XVI. XVII veka.

Razun teh bolj znamenitih knjig je spisal Matija Kastelec (Matthias Castellez) po Valvasorju še: 4. Breve Exercitium matutinum et vespertinum. Labaci 1682. — 5. Kratki Zapopadek potrebnih catoliskih naukou. V' Lublani 1685. — 6. Praxis Cathechistica, Tu je, Nauk Christianski. V Lublani 1686. Typ. Mayranis. in 8. — To dvoje je menda le iz prejšnjih tiskano bilo tudi posebej, kakor na pr.: 7. Nebu na zemli po Božji volji. Lab. 1686. 8. — 8. Mesc Božje lubezne . . recusum ex: Nebeški Zyl. Lab. typ. Egerianis 1768. 12. (Bibli. Carniol. 12. — Šaf. 134).

Diese hiernächst benamfte heynd zwar auch allbereit von ihm schriftlich, aber annoch nicht Druckerisch verfaßt, sollen doch gleichwol ehestens unter die Presse gegeben werden, nemlich:

9. Simplex Translatio Sacrorum Bibliorum Veteris et Novi Testamenti, secundum articulos, in tribus Tomis. — „Ubi lateat: vel num perierit, nusquam potui pervestigare“ (P. Marc. Bibl. Carniol. 13). — 10. Thomas de Kempis Carniolicus de Imitatione Christi. — „Libri IV. in Carniolicum versi, quos aliquid emendatos sub suo nomine edidit P. Hippolytus Neostadiensis Capucinus“ (Bibl. Carn.): „Buquice od slejda inu navuka Christusa našiga izveličerja, . . . Thomaža à Kempis . . . sedej prvič z' nemškiga na Slovénski Crainski jezik prestavlene . . . skuz mujo . . . P. Hippolitusa z' Noviga Mesta na svetlobo dane. V' Lublani 1719. 12. 672“ (Šafařík str. 132). — 11. Spegel te Čistosti. — 12. Viridarium Exemplorum, in quo numerantur Septingenta Exempla, accomodata pro Concionatoribus. — 13. Dictionarium Latino-Carniolicum. — „Meo tempore PP. Capucini Labacenses Dictionarium latino-germanico-Carniolicum typis praeparabant: sed — sors crisi novis Labacensibus adversus primum folium procusum, 22. Junii 1776, adjecta absterriti ab opere coepto primas manus retraxerunt“ (Bibl. Carn. 13. — Šafařík. Slow. str. 65. — Zvon 1881 str. 777). — 14. Špiegel duhouni, od Začetka inu konca Človeškiga Živenia, aus d. Ital. Büchl. „Specchio Spirituale del principio e fine della vita umana (Gesprächs-Weise . . Valvasor VI. 360; Šafařík. Slow. 131 — 2).

Primeri iz sv. pisma, ktereга dva zvezka (II. VI) hrani Matica Slovénka, po rokopisu Kastelčevem p.: „Kaku ti pak vidiš eno troho v' tvojga brata očessu, inu bruna, kir je v' tvojim očessi, ne premisliš? Ali kaku moreš ti h' tvojmu bratu reči: derži brat, jest hočem tó troho iz tvojga oka vzeti: inu ti tega bruna, kir je v' tvojim očessi ne vidiš? Hinavic, izpravi poprei tu brunu iz tvojga oká: inu potle gledai, de izpraviš to troho iz tvojga brata očessa“. Luk. VI, 41. 42.

„..Ura je tukai de se my od sná obudimo. Zakai naše izveličanje je zdai bliže, kakor tadaí, kir smo verovali. Nuč je minila, dan pak se je perbližal: zatú odverzimo délla te temmè, inu oblécimo orožje te luči. Hodimo poštenu kakor po dnevi: nikár v' požrešnosti, inu v' pyanosti, nikár v' postilah, inu v' nečistosti, nikár v' zuparstvah, inu v' kujanju, ali v' nidi: temuč oblécite Gospuda Jezusa Christusa, inu ne sturite letu, po katerim tu messú žely v' svoyh luštih“. Rim. XIII, 11—14.

O izreki in pisavi slovenski opominja Kastelec nekoliko v „Bratovske bvquice S. Roženkranca“ (str. 177): *Modus pronunciandi aliqua Nomina in Idiomate Carniolico* — o črkah s — sh, f — fh, i — j — y, — nie — s pristavkom: Si diligens Lector in hoc opusculo errorem invenerit, parcat, vel meae ignorantiae, vel typo, vel idiomatici Carniolico, carenti Grammaticâ. — In v „Nebeški Zyl“ ima (str. 437 — 9): *Observationes In Lectione et Scriptione Idiomatis Carniolici juxta antiquos Libros Carniolicos, Croaticos, et Ilyricos* — na pr.: I i est vocalis, j est consonans, ut ima habet; jutri cras. Sed i cum tali accentu, sonat, prout in Italico vigne vineae, ut niega ipsius, idem est cum è, ut preminên... f longum ut sad fructus; alias sad retro; fh ut fhalit joci, alias shalit tristari... Y y in medio dictionis pronunciat ut î, et sic sonat pariter ut in Italico vigne vineae; ut nym illis; y in fine dictionis corripitur, ut sgony pulsat, alias esset sgoni pulsa; ftojay stat, fe boyj timet itd.

P. J. Šafařík piše po Čopu in Kopitarju: „Matija Kastelec... war ein überaus fleissiger windischer Schriftsteller, und man kann ihn gewissermassen als den ersten betrachten, der auf die weltlichen katholischen Leser schriftlich zu wirken suchte, da die bis dahin gedruckten Evangelienbücher wohl zunächst nur für Prediger zum Vorlesen auf der Kanzel bestimmt waren... Seine Schriften sind in sprachlicher Hinsicht unter Andern auch desswegen interessant, weil er einer der wenigen aus Innerkrain gebürtigen krainischen Schriftsteller ist, und zwar aus einer von unslawischen Nachbarn entfernten Gegend, wo sich manches Echtslawische erhalten hat, was man sonst in Krain nicht mehr findet“ (Gesch. d. südsl. Lit. I, 19 cf. Kop. Grammat. S. 61—74). — P. Marcus pravi o njem: *Scripta hujus pro patria litteratura optime meriti viri plurimum fructum tulerunt vel maxime in plebe rudi, quamvis et curionibus sacris grata venerint, quam quae gratissima, quae patria lingua prodierant in publicum; viderat enim vir optimus, quanta animarum Curatores in linguae vernaculae expressione, atque doctrinae Christianae explanatione difficultate laborent, ut saepe saepius aqua haereat: vel rem omnino inepte reddant Carniolice; eamobrem suis opusculis illis volebat subvenire* (Bibl. Carn. 12. 13).

Res so knjige njegove bile jako koristne rojakom duhovskim in neduhovskim, in se še sedaj po kmečkih hišah nahajajo dokaj pogostoma. Oziral se je v njih na pisatelje in spise prejšnjega stoletja; vzlasti v „Podvučenje ali Govorjenje v' mei enim Catholiskim inu Lutriskim Človekam“ je razlagal poglobitne verske razložke. Tako na pr. od edinozveličavne cerkve: „Ta je tá stara Christianska Catholiska Rimska Cerkou: kakòr tadaí (ob času tega grešniga potopa) obedn nei mogl ohranen biti, kateri nei bil v ti Archi ali barki z Noetam, taku oben ne more izveličan biti, ampák de je v ti stari Catholiski Cerqui. — L. Ty Lutriš tadaí ne morejo izveličani biti, kir ony ne spoznajo to Rimsko Cerkou? — C. Je dosti Lutheranerjeu, ja silnu dosti, zlasti v Birtembergi, v Soxonij, inu po drugód, kir je vse Lutriš, kateri nyč družiga ne znajo, ampak kar so od svojih stariših slišali, inu od nyh pridigarjeu: tudi nyč ne veidó od Catholiske Vere, tajsti morejo za rad vere, aku sicer velikiga greha némajo, dobru izveličani biti, inu bodo izveličani. Zakai dokler ony so prou karsčeni, per tem karsti so prejeli gnado te Vere, inu tajsto obderžè, taku dolgu, dokler ony ne stoie hudobnu inu veideoče zupar ti pravi veri, taisto častè, inu so še v ti pravi inu risnični Christusovi Cerqui: kakor hitru pak slišio, de nyh Lutriská Vera v enih štukih, ti pravi stari Catholiski Cerqui je zupar, so ony dolžny se pustiti boile podvučiti, od teh Lutriš proč odstopiti, inu ta Catholiski navuk inu Red gorivzèti, sicer ony ne moreo izveličani biti“ (489. 490). — Kar nam je verovati, zajemljemo iz sv. pisma pa iz ustnega izročila sv. katoliške cerkve. Na vprašanje: L... „nei li svetu pismu zadosti, de mi iz tegajstiga znamo, kai se jma verovati. — C. Ne, nei zadosti: zakai narpopreí, nei vse

zapissanu, kar je Christus vučyl... H drugimu, takú ne zastopio vsi svetu pismu kakor bi se jmelu zastopiti. H tretymu, tu pismu se ne more na mnogatero vižo izložiti. My ti Catholiš vun izlagamo enu govorjenje v' eno vižo; ti Lutriš pak drugači: ti Calviniš zupèt drugači; inu en sleherni hoče prou jméti. Ravnu kakor ty čermeli z' ene rože ta med sezajo: inu ty Paiki lyh istaiste rože ta strup: taku se more iz svetiga Božyga pisma ta med te risnice vzeti, inu ta strup tega folš navuka, kadar se tuištu prou ne zastopi. — L. Katera je tadaí ta bulša, žihréša inu nefalena viža, iz katere se more poznati, inu veiditi, kai je Bug rezodil, katere so te prave, risnične, inu nefalšane Božye bessede? C. Tu pričovanie te stare gmain Catholiske Cerque, ali vsiga Christianstva; takú, de kar ta prava Christianska Cerkou veruje, letú je G. Bug rezodil, inu je ta prava Vera. Kar ta prava Christusova Cerkou zaverže, tujstu nei ta prava vera, od Christusa nei rezodivena“ (495. 6). — Od nezmotljivosti papeževe in sv. cerkve katoliške na pr.: L. Ne morejo li ty Lutriš ali Calviniš tudi letú od nyh Cerque govoriti? C. Cilú nikàr: zakai se dobru vei kadai Luther inu Calvin; v katerim Méstu inu Leitu so ony nyh folš vuk začeli. Tudi se vei gdú se je bil nym zupar postavil. Kakor se je bilú takai v naši Crainski deželi zgodilu, kadar je bil začel zapelavati inu na Luthersko kecario obračati letó deželo Primož Truber, inu Kobila Juri, takrat ta Bogaboječi Škoff Lublanski Thomas Hren se je bil z vso močjó zupar postavil ty nyhovi Kecarij, inu je bil z veliko mujo zupet te ludy perpravil na to pervo pravo Catholisko Vero. Takešne ričy se tudi vedó od drugih Kecarij, po drugih deželah sturjenih. L. Kaj se tadaí nevei, pod katerim Papežam so začeli Mašo brati, za te mertve moliti, Božyo Mater inu te Svetnike častiti inu yh prossiti, tudi te žegnane ryči v časti imeti? C. Kadar bi vsi Predikonti bily skupai, ony vsai bi ne mogli tega povédati, pod katerim se je tu vse začelu: iz tega se vidi, de naša Vera inu Navuk je ta pravi stari Apostolski vuk inu Vera. L. Komú se pergliha tu Papežtvu? C. Eni zlati ketini: zakai kakor v eni ketini en glid na tem drugim vissy, inu en glid tega družiga za sabo vléče, taku gredó en Rimski Papež za tem drugim vglh v ti risnični Cerqui, v nyh vuku, inu v veri, inu tu se kaže od eniga družiga noter do S. Petra Apostola; inu kakor ty Papeži so edn drugimu to Vero inu vuk vglh v roke dali; taku na tem vissy vsá Christianska Catholiska Cerkou glh vkupai, inu se izkažuje od eniga čassa do družiga v ričeh te Vere, vselei enaku, od čassa teh Apostolou noter do dosehma! (532—4). — Na vse to meri na drugi strani knjigi „Navuk Christianski“ tiskana naslednja čestitka:

Typographus ad Authorem.

Alta Castelli quondam Babylonis ab Arce

Castellez genesim nomine reque trahens,

Dum gentes vario hinc migrant discrimine linguae,

Insedit pectus Slavica lingua tuum.

Tu nobis illam, tu propria verba tulisti

Slavorum, primos à Babylone typos.

Quod Truber atque Kobila Juri corruperat olim,

Te Castelletum restituisse decet.

D o p i s i.

Z Dunaja. V zadevah učiteljskih kvinkvenij je Dunajski okrajni šolski svèt sklenil, da se bodo te doklade učiteljem v bodoče kar nakazovale, ne, da bi bilo treba učiteljem za nje še posebej prositi. To modro naredbo naj bi posnemali vsi okrajni šolski svéti!

Iz Gorice, v dan 16. julija. Pretekli teden vršila se je na tukajšnjem izobraževališči za učiteljice ustna matura pod vodstvom gosp. deželnega šolskega nadzornika vit. Klotič-a; pismena se je bila pričela užé 25. minulega meseca.

Udeležilo se je skušenj 21 gojenk, in sicer 9 Slovenk in 12 Italijank. Z odliko je napravila izpit Slovenka gospica Kren in Italijanki Luzzato in Mationi. Zrelim je bilo imenovanih 16, in sicer: 5 sè slov. uč. jezikom, 1 sè slov. in nem., 1 s hrvatskim in ital., 2 z nem. in ital. in 7 z ital. učnim jezikom. Dve pa ste bili zavrtnjeni iz jednega predmeta za dva meseca. Na novo usposobljene slov. učiteljske pričetnice so gospice: Brlot, Dominko, Franko, Grmek, Kren, Morel in Uršič. — Od vnanjih je dostala 1 izpit, 3 so padle in jedna je zavrtnjena na dva meseca. — Imel sem užé enkrat neprijetno priložnost v »Učit. Tov.« omeniti, da postaja učiteljski naraščaj ital. národnosti na Goriškem pridnejši od ónega slovenske národnosti. Žal, da me v tej mojej sodbi podpira tudi izid gori navedenih skušenj. Od 12 ital. gojenk so vse dostale izpit, 2 z odliko in jednej je do tega malo manjkalo; od 9 Slovenk ste dve zavrtnjeni, jedna sama z odliko, in še ta je rojena Italijanka iz Trsta, ki je vstopivši v I. tečaj tuk. izobraževališča za silo lomila slovenščino. To ne služi našim Slovenkam v čast! Res, da so imele računati s faktorjem, ki jim ni bil tako mil kot Italijankam, a s prirojeno pridnostjo in Slovencu lastnimi zmožnostimi, se dajo še večje ovire premagati. Nekedaj je bilo drugače. Ko je bilo namreč še možko izobraževališče tukaj, so navadno Slovenci nadkriljevali v pridnosti Lahe. Naj bi se óne razmere zopet povrnilo!

Iz Beljaškega okraja na Koroškem. V dan 30. jun. zbrali smo se učitelji in učiteljice Beljaškega okraja k rednemu, letnemu zboru, nekateri v Beljaku, nekateri pa v Podklostru. Beljaški okraj je namreč mnogobrojen v učiteljskih močéh, in ima dva okrajna šolska nadzornika: g. Tronegger-ja za čisto nemške šole in g. Valentinčiča za slovensko-nemške šole. Učitelji nemških šol zborovali so v Beljaku, oni iz slovensko-nemških šol pa v Podklostru. Gg. deželni šolski nadzornik in okrajni glavar prišla sta najpred k zboru v Beljak, potem pa v Podkloster. V Podklostru se je tako zvani »Loosthema«, koji govornik je bil izžreban, preložila na zadnjo točko. — Za okrajno učit. knjižnico nasvetovale so se samo nemške knjige. Govorilo se je o razlaganju nravnih berilnih vaj in o telovadbi. O nalogi, ki smo jo imeli izvršiti, govorila je gospdč. Am. pl. Socher s Trebiža, in sicer: »Bedeutung einer guten Erziehung für Familie, Gemeinde und Staat«. Zborovanje se je končalo ob $\frac{1}{2}$ 3. popoldne.

Od Save, v dan 17. jul. K pozdravu Njega Veličastva na Najvišjem potovanji v Ljubljano zbrala se je na kolodvoru na Zidanem Mostu v dan 11. t. m. ob $\frac{1}{2}$ 2. uri popoldne razven mnogobrojnega národa tudi šolska mladina z Zidanega Mosta, iz Loke in iz Razbora s svojimi učitelji. Pri prihodu in odhodu presvetlega cesarja, kateri se je tū $\frac{1}{4}$ ure mudil, pela je šolska mladina cesarsko pesen. Tisočeri živio-klici pa so mu klicali srčen pozdrav. Po vzprejemu dveh deputacij, izmej katerih je g. Lenček iz Blance Njega Veličanstvo slovenski nagovoril, razgovarjal se je presvitli cesar z vsakim udom posebej in prav prijazno, ter je popraševal po raznih okolnostih. Tudi oba učitelja z Zidanega Mosta blagoizvolil je počestiti s Svojim ogovorom. Ves kraj, sosebno pa kolodvor, bil je prekrasno okinčan z zastavami in z zelenjem. Na nasprotni kranjske strani, kjer je presvitli cesar vprvo zagledal kranjsko deželo, postavili so Radečanje velik slavolok z nemškim in slovenskim napisom. Tū so ga Kranjci prvič pozdravili z gromovitimi živio-klici, za kar se jim je cesar iz vlaka zahvaljeval. Ves čas Njegovega postanka pa so grmeli topovi, navlaš z to iz Ljubljane pripeljani. Po odhodu pa se je podala šolska mladina vseh treh šol na slovesno okinčan prostor pred šolo, kjer se je obhajala vpričo mnogobrojnega občinstva šolska slavnost v spomin 600letne zveze Štajerske in Kranjske s preslavno hišo Habsburško. Tū je razložil učitelj g. Gabršek otrokom in odrasčenim pomen te slavnosti in povdarjal imenitnost tega dneva, ko je bila vsakemu ravno kar dana prilika, gledati v mило lice slavnemu potomcu Habsburških knezov, našemu premodremu vladarju Francu Jožefu I., kateremu, kakor tudi vsemu preslavnemu rodu Habsburškemu zakliče mladina in vse občinstvo navdušeno »Slava!« Potem vrstilo se je petje, deklamacije in igre vseh treh šol, za kar se je občinstvo vele zanimalo. Vrh tega bili so otroci večkrat in obilo pogosteni z vinom in jedilom. Tega dneva spominjalo se bode staro in mlado še pozna leta.

Fr. Gabršek.

Z Zidanega Mosta, v dan 16. jul. Celjsko učiteljsko društvo imelo je v dan 5. julija t. l. povodom šeststoletne Habsburške svečanosti slovesno zborovanje v okoliškejši šoli v Celji, katerega so se udeležili gg. društveniki zeló mnogobrojno. Slavnost se je pričela ob $\frac{1}{2}$ 12. predpoludne s pesnijo: »Mili kraj«, katero so gg. pevci jako izborno peli. Slavnostni govor je govoril predsednik društvu g. J. Lopan. Z iskrenimi besedami spominjal se je naše mile domovine, katera slavi ravno zdaj šeststoletni spomin, odkar jo veže ista osoda s preslavno dinastijo Habsburško. Posebne imenitnosti pa je za našo domovino, da je Njegovo Veličastvo prišlo k nam osobno, ter se tako neposrednje prepričalo o zvestobi in udanosti svojih vernih podložnikov. Vsa dežela tekmuje v izraževanju svoje vernosti do Nj. Veličastva in do vse p. c. slavne rodovine Habsburške, zato tudi naše društvo ni smelo zaostati za drugimi in to tem bolj,

ker se ima ravno učiteljstvo premno go zahvaliti našemu premodremu gospodarju in cesarju, kateri vedno prav po očetovsko skrbi za duševni blagor svojih državljanov. Gosp. govornik zakliče torej presvetlemu daritelju šolskih postav, našemu premilemu cesarju Francu Jožefu I., trikratni »živio«, kar vsi nazoči z največjim navdušenjem ponavljajo.

Potem g. Fr. Gabršek govori v obširnem govoru o notranjih razmerah na Štajerskem za časa prvih Habsburžanov. Najprej omenja žalostnih razmer v predobdobju Habsburške vlade, t. j. za časa mejvladja od l. 1246. do l. 1283., potem pa razjasni ono veselo dejanje, ko je Štajerska in z njo Kranjska prišla pod žezlo Habsburških knezov. Da se delovanje prvih Habsburžanov bolje oceni, zato razvije g. govornik natančno sliko kulturnega življenja na Štajerskem od l. 1283. pa do nastopa Friderika IV. l. 1424. Poleg družih važnosti razpravlja posebnost 1. takrat užé zdavnaj dokončano razdelitev stanovalcev v dve národnosti; 2. ustavno življenje in deželno upravo; 3. cerkev, duhovščino, samostane i. t. d.; 4. plemstvo in njega predprave; 5. viteštvo in njega pojemanje ter propadanje pravov; 6. vojno opravilo; 7. meščanski stan; 8. kmetski stan; 9. nošo raznih stanov, posebnost mej Slovinci; 10. zabave, šege in običaje, vzlasti slovenske; 11. trgovino in obrt; 12. rudarstvo i. t. d.; 13. splošno omiko; 14. umetnost; 15. znanstvo in pesništvo; 16. rabo slovenskega jezika v besedi in pisavi. Iz te razprave se je razvidelo, kako žalostne so bile notranje razmere na Štajerskem pri nastopu prvih Habsburžanov, in kako zamotano je bilo javno in družabno življenje v prvih letih njih vladanja. »Vender«, pravi gosp. govornik, »videlo se je tudi, kako so se Habsburški knezi na vso moč trudili, da izboljšajo občno stanje svojih podložnikov, da vpeljejo red in pravico v deželo in da národu podelé ona sredstva, katera ga dovedejo do boljše prihodnosti. In niso se varali! Seme, katero so sejali, je vzkalilo, vzrastlo, vzcvetelo in obrodilo toliko raznolikega plodu, da morejo érez 600 let vsi različni národi mogočne Avstrije pod ravno tistim rodnom Habsburškim popolnem zadostiti svojim potrebam. Zato izpolnijo le dolžnost otroške hvalečnosti, ako kličejo v teh slavnostnih dneh prevzvišenej hiši Habsburškeje navdušeno: »Slava!« Po vsej dvorani odmeva: »Slava! in vnetih src gg. društveniki zapojejo cesarsko pesen.

Po tej patrijotiénej slavnosti vršil se je opravični del mesečnega zbora. — Zapisnik zadnjega zbora se prečita in odobri. Naznanijo se dopisi; a) Ptujsko učiteljsko društvo prosi podpore za izdavo Slomšekovega spomenika. Ta prošnja se po nasvetu g. Gabršeka s tem reši, da posamezni društveniki darujejo različne zneske, vkup 6 gold. 10 kr., kateri se odpošljejo imenovanemu društvu. b) Manzeva knjigarna na Dunaji pošilja na ogled: Paedag. Jahrbuch. c) Katoliško podporno društvo v Celji pošilja program za slavnost v dan 8. t. m. d) Deželni šolski svét štajerski naznanja, da je uslišal prošnjo našega društva, da se bode te namreč »Prva nemška slovnica« in »Slovensko-nemška začetnica« Miklošič-eva v soglasji mej soboj predelali.

Naslednja točka dnevnega reda je bilo posvetovanje v letošnjih konferenčnih vprašanjih. O teh vprašanjih se je dalje časa posvetovalo; posebnost mnogo se je govorilo o šolskih vrtilih in o njih uporabi za šolski pouk, česar so se udeleževali razven g. predsednika še gg. Rupnik, Jurko, Zupan, Vrečar in Gabršek. Ker pa se bode o tem še le pri uradni konferenci v dan 4. avg. t. l. za trdno sklepalo, zato se o tem ni kaj nasvetovalo.

Konečno predstavi g. predsednik še g. Prosenca, zastopnika občnega uradniškega društva za avstro-ogrsko državo, kateri razloži pomen tega društva ter vabi gg. društvenike k pristopu in zavarovanju življenja, kar več učiteljev stori. Nasvetuje tudi, naj bi društvo po vzgledu nekaterih drugih učiteljskih društev osnovalo poseben posojilničen oddelek v zvezi s tem društvom, a z vlastnim vodstvom; ker pa bi moral tak oddelek za učitelje najmanj 30 udov šteti, ne more se za zdaj še o njem sklepati, ter se prepušča poznejšemu razsojevanju.

Ob ½2. popoldne bilo je zborovanje končano, in društveniki zbrali so se k vkupnemu obedu, kjer se je slavnost nadaljevala.

Fr. Gabršek.

Iz Krškega okraja. Okrajna učiteljska konferencija za naš okraj bode v Krškem, v pondeljek 27. avgusta s sledečim dnevnim redom: 1. Imenovanje namestnika; 2. volitev zapisničarjev; 3. priobčila nadzornikova o stanju šol; 4. razglasila in pojasnila novih postav in ukazov; 5. govor o nabiranju prirodnin z razkazovanjem (mešč. učitelj Seitl); 6. izbiranje šolskih knjig za bodoče šolsko leto; 7. poročilo odborovo o okrajni učiteljski knjižnici; 8. volitev novega knjižničnega in stalnega odbora; 9. predlogi. — Šolsko leto končamo pri nas 31.; sme se pa skleniti tudi 30. avgusta (v četrtek).

Iz Ribnice. (Habsburška slavnost v Ribniški šoli 11. preteč. m.) Užé nekaj časa popred pripravljali so se učenci in učenke na ta slavni zgodovinski dan. K slavnosti povabljeni so bili tukajšnji g. g. c. k. uradniki, duhovni, tržani, župani in mnogi odlični možje. Šolskim otrokom pa se je naročilo, da naj pripravijo in soboj prinesó cvetic, šopkov, vencev in

bršljana za olepšanje šolske sobe. Razumi se, da so otroci to radi ubogali. Veseli slavnostni dan napoči, in strel iz topičev ob 7. uri zjutraj privabi šolsko mladino v šolo. Ob 8. je bila slovesna sv. maša, potem pa se učenci in učenke in povabljeni gosti zberó v lepo ozališani šolski sobi, in slavnost vrši se po tem-le vzporedi: 1. učenec IV. razreda pozdravi nazoče in omenja, kako važen za vso Kranjsko je ta zgodovinski dan — posebno tudi zato, ker ga bodo sami presvetli cesar naš z nami vred veselo gođovali, ter zakliče in vsi nazoči ž njim: »Živio naš cesar Franc Jožef I.« — 2. Slavnostna pesem (pojó vsi); 3. govor (črtice iz zgodovine preslavne vladajoče Habsburške rodovine); 4. cesarska pesem; 5. »Opomin k veselju« (deklamacija); 6. »Pozdrav domovini« (pesem); 7. »Naj lepše je doma« (deklamacija); 8. »V dolini prijetni je ljubi moj dom« (pesem); 9. »Vrli Slovenci«, deklamacija; 10. »Kranjska z Avstrijo«, pesem; 11. sklepni govor (govori deček IV. razreda) s konečnim klicem: »Živi Habsburški rod!« — 12. »Popotnik pridem čez goro« (pesem). — Nazadnje se šolski voditelj g. Jos. Raktelj vsem nazočim g. g. gostom uljudno zahvali, da so se udeleževali te patrijotične slavnosti; učencem in učenkam pa se podeli 90 iztisov knjižice »Habsburški rod«. — Zanimiva ta slavnost bode mladim in starim v vednem spominu.

Iz Gorenjskega. (Učiteljska konferencija za Kranjski šolski okraj.) (Dalje in konec.) Potem je prestopil gospod nadzornik na opazke gledé pouka pri posameznih predmetih. Pri branji nam je priporočal, naj gledamo in delamo na to, da bodo otroci brali z lepoglasjem, ne pa enomerno (monoton.). Berila naj se najprej berejo, potlej pa rečno in slovniško razpravljajo. Nemška berila naj se najprej poslovenijo, in potem še le slovniško obdelujejo. V višjih razredih naj se na nemška vprašanja zahteva enaki odgovor. Na dvorazrednicah naj se poučuje nemški, ako zadostno število starišev to zahteva. — Gledé pisanja nam je gosp. nadzornik priporočal, naj rabimo le dovoljene sešitke; drugih ne. Ozirajmo naj se na to, da bodo pisanja razločna, črke pa dovolj velike. — V zadevi računstva se nam je uk številjenja na pamet posebno priporočal, ker bistri dokaj bolj um, kot pismeno računstvo, katero poslednje naj se pa vender tudi ne zanemarja. Vprašanja naj se vselej stavijo poprej, in še le potem naj se učenci kličejo za odgovor. Tudi je koristno, kadar se pismeno račun pri šolski tabli, da se kar v sredi uka pokliče kdo izmej učencev, ki sedijo v stoléh, naj izdelovanje glasno nadaljuje. — Gojenje teh treh predmetov (branja, pisanja in računstva) nam je gosp. nadzornik naj bolj priporočal, ker so najvažnejši za djansko življenje. — Pri pouku zemljepisja nam je bilo priporočano, naj ne mučimo otrok preveč z imeni in števili; bolje je, ako primerjamo velikost krajev drugega z drugim; na pr. Avstrija je 62krat tako velika, kot Kranjska vojvodina itd. Tudi gorovja naj se enako primerjajo. — Gledé zgodovine je opomnil gosp. govornik, da je eni učijo preveč, eni premalo. Ozirajmo naj se v tej zadevi na dotično stvarino v učnih knjigah, ki obravnavajo zgodovine Avstrije in Kranjske. Rimska in Grška zgodovina naj se omenja le površno. — Pri pouku naravoslovja zadostuje razdelitev v tri glavne dele; iz rastlinstva pak naj se obširnejše obravnava uk o strupenih in koristnih plemenih. Enako naj se učijo spoznavati otroci škodljive živali, kar v dobro služijo dotične stenske table. — Za risanje so nam bili priporočeni Grandauer-jevi obrazci, in naj dotične predmete (slike) risamo otrokom na šolsko tablo. — Pri pouku petja naj si izberamo za predmet pesmi patrijotične, pa tudi cerkvene. — Kjer je za telovadbo odločena cela ura, naj se razdeli na štiri četrtinke, in naj se te vaje uvrsté mej pouk družih predmetov tako, da si otroci s tem nekoliko okrepijo zastane ude. — Gledé kmetijskega pouka se je gosp. nadzornik pritožil, da se preveč zanemarja, ter je priporočal, naj se bolj marljivo goji. Zlasti v ponavljavni šoli naj bi se ta nauk bolj obširno obravnaval. Tudi šolskih vrtov šteje naš okraj premalo; kjer pa so, je bilo priporočeno, naj se ne rabijo preveč za stranske namene (za pridelovanje za dom potrebne zeljenadi itd.). — V zadevi vprašanj nam je bilo priporočeno, naj v šolah le bolj poučujemo, kakor pa vprašujemo, in naj imamo ves pozor na to, da pri pouku vsa mladina duševno deluje. — Konečno nam je bilo imenovano več knjig, slik, zemljevidov in enake šolske robe, ki se ponujajo od raznih trgovcev šolam na prodaj. Mej slikami imenujemo oni presvetlega cesarja in cesarice. Kar pa zadene knjige, je bil najživahnejši razgovor gledé vpeljave novega gosp. Praprotnik-ovega »Abecednika«. Gosp. nadzornik je izvanredno dal to točko na dnevni red, in izročil poročilo g. Travnu, ki je na drobno razpravljal in prilikoval obseg zdaj rabljenega gg. Žumer-Razinger-jevega »Abecednika« z novim g. Praprotnikovim. Hvalil je oba; dostavil pa, da je težavno vpeljati tako hitro nov »Abecednik«, ker je mnogo dozdanih zdaj v rokah mladine; starišem pa gre trdo za denar, da bi mogli kupovati nove knjige. — (Naj se nam dovoli tukaj kratek dostavek. Ker se bližamo ravno sklepu šolskega leta, se vsak g. učitelj lahko prepriča na lastne oči: koliko letos kupljenih »Abecednikov« bode prihodnje leto še za rabo. Kako novinci s knjigami postopajo, vsak g. učitelj lahko vé. Morebiti je po drugih

šolah drugače, in znajo otroci svoje knjige bolj varovati. Pri nas je s prav redko izjemo vsaki »Abecednik« že koj prvo leto obsojen »na smrt«; da, dobijo se celo »mojstri«, ki v enem letu po dva pokončajo, tako, da sem marsikateremu takemu »strojarju« užé obetal, »da ga bode mučeni „Abecednik“ tožil na sodnji dan«. Vedno je bilo sicer, in bode ostalo tudi še zanaprej tako, da bode od vsake stare šolske knjige tù in tam ostal kak bolj dobro ohranjeni iztis, ki se mora zavreči, ako se vpelje v rabo nova knjiga, naj si bode »Abecednik« ali pa »Berilo«. To je neizogibljivo. Kakor pa je pri šolstvu z marsikako zadevo, bo stala tudi vpeljava novega g. Praprotnik-ovega »Abecednika« po večjem le na gg. učiteljih samih, katerim stariši gotovo ne bodo odrekli, ako jim priporočajo za nakupovanje novi g. Praprotnik-ov »Abecednik«. Za to nam je več kot porok obče znano in častno imé g. pisateljevo. K sklepu izrečem le še željo: naj bi tega dostavka ne prezrl noben g. učitelj, ki se zavéda svoje národnosti.) *Poročevalec.*

Iz Železnikova. (Naša šolska veselica v dan 11. julija.) Velecenjeni »Tovariši!« Ker si Ti v prvi vrsti poklican, pisati zgodovino slovenskega šolstva, vzprejmi torej kratko poročilo, kako smo šolsko veselico 11. julija v spomin 600letnega združenja naše Kranjske vojvodine z močnim Avstrijskim cesarstvom pri nas obhajali. Za predvečer (10. julija) nameravalo se je razsvetljenje vnašne strani šolskega poslopja. Ali protilo je celi popoldan slabo vreme, torej se je pa šolska dvorana znotraj toliko bolj praznično okinčala. Od slavnega deželnega odbora darovana alegorična slika nam je bila došla še do pravega časa, da smo jo mogli vložiti v zlati okvir. Obesila se je ob sredi glavne (sprednje) šolske stene; nad njo pa grba: cesarski in deželni. Ob stranéh pri desni in levi uravnani ste bili sliki Njihovih Veličanstev presvetlega cesarja in cesarice v širokih zlatih okvirih; še naprej pak so bile razpete po srednjih in stranskih stenah v simetričnem razvrstenji zastave: cesarske, národne, bavarske, belgijske in papeževa. 25 velikih sveč nataknenih je bilo mej temi olepšavami. Poleg tega so bile okoli vseh šesterih oken šolske dvorane razpete lepe dekoracije iz raznobarvenega papirja. Ob 8. uri na predvečer (10. julija) snidila se je vsa šolska mladina v učni dvorani, luči so se prižgale, in z velikim navdušenjem se je odpela najpred cesarska himna, potem pa nova gosp. Praprotnik-ova pesem: »Veselje čuje se povsod«, in sicer po drugem napevu, kakor ga je priobčil »Tovariš«. Otroci so bili kar zamaknjeni v toliko lepoto, in bi jih po skončani slovesnosti kmalu ne bilo odpraviti iz šole. (Konec prihodnjic.)

Iz Lašč. V Velikih Laščah se je slovesno praznoval 11. dan julija kot veseli spomin presrečnega združenja Kranjske z Avstrijo pod žezlom preslavnih Habsburžanov. Ob 8. uri zjutraj prišla je šolska mladina k zahvalni sv. maši, katero služili so vis. č. g. župnik M. Frelih. Po službi božji zberó se učenci in učenke v prostorni in zalo okinčani šolski sobi. Mladini pridružili so se tudi vis. č. gg. duhovniki in zastopništvo kraj. šol. sveta. Kot začetek slavnosti sledil je pomembe polnemu dnevu primeren, patrijotičen govor, ki je bil tako ureden, da so ga otroci sami dodajali in dopolnovali z najimenitnejšimi zgodovinskimi dogodki, ki vzbujajo ljubezen in neomahljivo, zvesto udanost in dolžno pokorščino do cesarja našega najvišjega in najboljšega vladarja. Deklica deklamovala je »Pozdrav presvetlemu cesarju Francu Jožefu I., kar se je končalo s slavnostno himno in trikratnimi »Živio-klici«. Sledili so še drugi primerni govori in pesmice, goječi domovinsko ljubav v mladinskih srcih. Na konci so vis. č. g. župnik razdelili bogate darove, ki so bili pripravljeni otrokom v veseli spomin. Dvajset otrok vzprejelo je po 50 kr., kar so po namenu blagega daritelja vložili v pošne hranilnice. Dobili so vsi tudi svetinje, knjižice in podobice. Razdelilo se je daril za 32 gold. 63 kr., kar so zložili naši p. n. gospodje dobrotniki in mladino-ljubi. Bog jim naj povrne!

Iz Kameniškega okraja. Učitelji tega okraja imeli bodo uradno zborovanje v dan 8. avgusta v Mengeši sè sledečim dnevnim vzporedom: 1. Poročilo g. c. k. nadzornika. 2. Lepopisje na podlogi Razinger-Žumer-ovega »Abecednika«, poroča g. A. Razinger, učitelj v Ljubljani. 3. Spisje v ljudski šoli, poroča g. nadučitelj V. Burnik. 4. Kako pristuje tretje berilo jednorazrednici, poroča g. učitelj L. Letnar. 5. Izbiranje šolskih knjig za leto 1883/4. 6. Poročilo knjižnične komisije. 7. Volitev knjižničnega in stalnega odbora. 8. Samostojni nasveti. — k.

Iz Ljubljane. Poročila o cesarjevem potovanji nam iz vseh slovenskih krajev kažejo, da se je presvetli cesar povsod zeló zanimival za ljudske šole in učitelje. V več krajih, kjer so se mu pri slavnem obhodu poklanjali tudi šolska mladina in učitelji, je presvetli cesar milostivo ogovarjal tudi ljudske učitelje, ter sploh kazal, da mu je ljudsko šolstvo in učiteljstvo zeló pri sre. Mej mnogimi cesarjevimi darili je tudi darilo 100 gold. našemu »društvu v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam«. Tudi ljudski učitelji so tedaj deležni visoke cesarjeve milosti. Bog živi in ohrani presvetlega in ljubljene našega cesarja Franca Jožefa!

— Iz seje c. k. deželnega šolskega sveta za Kranjsko 21. jun. t. l. Določi se o poročilu c. k. deželne vlade, da bi se za v okrajne blagajnice tudi plačevala doklada od

plače ljudskih učiteljev. — V Kranji se ustanovi drugi razred v dekliški ljudski šoli, kateri voditelj je učitelj. Tudi se bode tu osnovala obrtniška nadaljevalna šola s 14 učnimi urami na teden. — Posvetuje in določi se o slučajih, ko cerkveno predstojništvo v Ljubnem (na Gorenjskem) poudarja pravico do stanovanja učiteljevega in hoče za to imeti odškodnine iz učiteljske ustanove. — Pritožba ljudskega učitelja zoper razsodbo okrajnega šolskega sveta, da bi se mu ne pri poznala petletna službena doklada, se ugodno reši, ter se učitelju nakaže druga službena doklada. — Poroča na višje mesto, komu bi se oddala izpraznjena učiteljska služba za verouk. — Izključita se iz šole (za ta kraj) en učiteljski pripravnik in en gimnazijalni učenec. — Reši se več prošenj za plače in nagrade.

— Iz seje c. k. deželnega šolskega sveta 9. jul. t. l. Reši se pritožba občinskih zastopnikov v krajnem šolskem svetu Vipavskem o stanovanjskih pravicah ljudskih učiteljev. — Ravno tako se določi tudi o pritožbi zoper všolanje nekega kraja v Moravški šolski okraj. — Prošnja bivšega učitelja za silo za miloščino se ne usliši. — Reši se več pritožeb o kaznih za šolske zamude. — Oddá se učit. služba v Blagovici. — Nasvetujejo se učitelji za kmetijski napredovalni tečaj v Slapu. (Pri tej seji sta bila prvokrat nova uda dež. šolskega sveta g. dr. Vošnjak in g. Murnik.)

— Matura na moškem učiteljskem izobraževališči v Ljubljani pričela se je 25., končala pa 28. junija t. l. Preizkušnjo delalo je 22 pripravnikov, mej katerimi jih je 16 povoljno naredilo maturo; 4 so zavrtnjeni na dva meseca, 1 na poluleta, 1 pa za celo leto. — Na ženskem učiteljskem izobraževališči je preizkušnjo delalo 28 gojenk (27 gojenk IV. tečaja in 1 zasebna). 3 so dobile spričalo z odliko, 17 spričalo zrelosti, 4 pa so bile zavrtnjene na 2 meseca, in 4 za celo leto. — Izmej 22 pripravnikov pridobilo si jih je 16 sposobnost s slovenskim in nemškim, 6 pa samo z nemškim učnim jezikom.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V enorazrednici v Lescah na Gorenjskem učit. služba s 400 gold. letne plače in s stanovanjem. — Na enorazrednici v Ratečah na Gorenjskem učit. služba s 400 gold. — Na novovstanovljeni dvorazrednici v Kranjski Gori učit. služba s 400 gold. letne plače. — Prošnje se oddajajo pri okrajnem šolskem svetu v Radovljici do 30. t. m. — Na ljudski šoli v Razdrtem učit. služba s 400 gold. letne plače. Prošnje pri okrajnem šolskem svetu v Postojni do srede meseca avgusta t. l. — Učit. služba na enorazrednici v Hotedršici s 450 gold. letne plače in s stanovanjem. Prošnje do 25. t. m. — Učit. služba na enorazrednici v Godovici s 400 gold. letne plače in s stanovanjem. Prošnje do 20. t. m. na okrajni šolski svet v Logatci.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. G. Armin Gradišnik, učitelj v Senožečah, je za trdno postavljen na 2. učit. mesto ravno tu. — G. Pavel Zorè, učitelj v Križah pri Trziču, gré v pokoj.

Štev. 962.

O. š. s.

Razpis učiteljskih služeb.

Z začetkom šolskega leta 1883/4. se bodo v Kočevskem šolskem okraji sledeče učiteljske službe za trdno, ali za časno oddale, in sicer:

1. četrta služba na čveterorazredni šoli v Kočevji s 450 gold. letne plače;
2. druga služba na dvorazredni ljudski šoli v Koprivniku s 400 gold. letne plače in s stanovanjem;
3. učiteljske službe na enorazrednih šolah: v Osilnici s 450 gold.; pri sv. Gregorji s 450 gold.; v Robu s 450 gold.; v Gerčaricah in v Velikih Poljanah s 400 gold. letne plače in s stanovanjem.

Prošnje za te službe naj se s potrebnimi spričali po postavnem potu oddajajo do 20. avgusta t. l. pri podpisnem c. k. okrajnem šolskem svetu.

C. k. okrajni šolski svet v Kočevji, v dan 14. julija 1883. l.

Prvosednik: *Hočevan l. r.*

Listnica uredništva. P. n. g. g. dopisovalcem: Hvala za poslano! Ker smo dopise za ta list prepozno dobili, pridejo tedaj v prih. listu na vrsto. — G. R. v Č.: Naš „Abecednik“ prodaja bukvoev Gerber v Ljubljani, in daje tudi nameček za uboge učence. Da ga bode v Vašem okraji rabili, nas veseli. Druga Vaša želja se bode izpolnila. Pozdravljeni!